

Historia powiatu bełchatowskiego

Powiat Bełchatowski w latach 1956 - 1974

Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 listopada 1955r. w województwie łódzkim utworzono nowy powiat, którego siedzibą stał się Bełchatów. Jego terenem stały się zachodnie, peryferyjne obszary powiatu piotrkowskiego. Powiat rozpoczął swoją działalność od 1 stycznia 1956r. Początkowo obejmował on gromady: Bińków, Bujny Szlacheckie, Chabielice, Dobrzelów, Gręboszów, Grocholice, Janów, Kamiń, Łękińsko, Parzno, Sromutkę, Suchcice i Wadlew. Uwzględniając prośby miejscowej ludności w 1958r. dołączono do powiatu bełchatowskiego miejscowości: Janinę, Michałów i Postękalice. Od 1 stycznia 1962 r. do powiatu przyłączono gromadę Szczerców.

Powiat bełchatowski obejmował wówczas powierzchnię 707 km², co stanowiło 4,1% obszaru województwa łódzkiego. Warunki przyrodnicze nie były zbyt korzystne. Poza nielicznymi wyjątkami, gleby nie są zbyt urodzajne - IV,V i VI klasy. Nie ma też większych rzek, poza Widawką. Natomiast lesistość powiatu należy do największych w województwie łódzkim. Lasy obejmują powierzchnię 24 460 ha, to jest 31,8%. Pod względem zasobów surowcowych powiat również nie należał do bogatych. Na skalę przemysłową eksploatowano żwir, piaski i gliny.

Utworzenie powiatu bełchatowskiego stało się dla nowych władz silnym bodźcem do energicznego rozwoju społeczno - gospodarczego ziemi bełchatowskiej. Należało zahamować masowy odpływ ludności Bełchatowa i powiatu do innych regionów kraju. Trzeba było budować i rozbudować zakłady pracy, modernizować rolnictwo, rozwijać infrastrukturę, szkolnictwo, służbę zdrowia i inne dziedziny prowadzące do zabezpieczenia socjalnego ludzi. Zakłady, które zbudowano lub rozbudowano, to: Bełchatowskie Zakłady Przemysłu, Bawełnianego, różnego rodzaju spółdzielnie produkcyjne, takie jak: Spółdzielnia Pracy "Samodział Polski" w Grocholicach, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarka Szczerców, Fabryka Cukrów "Milko" w Bełchatowie, Powiatowa Spółdzielnia Pracy Usług Wielobranżowych, Spółdzielnia Inwalidów "Telsin", Spółdzielnia Pracy "Czyn Majowy".

W ramach budownictwa mieszkaniowego wybudowano w Bełchatowie Osiedle 1000 -lecia, rozpoczęto budowę Osiedla Wolność, zbudowano nowe bloki przy ulicach: Fabryczna, Sienkiewicza czy 19 Stycznia. Rozwijało się również budownictwo jednorodzinne, w ramach którego w latach 1956 - 1973 wybudowano 342 domy. Inne inwestycje budowlane to zabudowanie Państwowego Ośrodka Maszynowego, Spółdzielni Pracy Usług Wielobranżowych czy budynku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, obecnie Urzędu Miasta. Na terenie powiatu zbudowano 23 remizy dla Ochotniczych Straży Pożarnych.

Zbudowano 20 szkół, "pomników tysiąclecia", w tym I Liceum Ogólnokształcące w Bełchatowie z 15 izbami lekcyjnymi, przedszkole z 120 miejscami. Dla nauczycieli wiejskich oddano 9 budynków mieszkalnych. Zbudowano 3 wiejskie domy kultury oraz Pawilon Książki w Bełchatowie.

Dla podniesienia zdrowotności społeczeństwa wybudowano przychodnię obwodową w Bełchatowie oraz wiejskie ośrodki zdrowia w Drużbicach, Grocholicach i w Klukach, ponadto apteki wiejskie w Kleszczowie i w Klukach. W 1956r personel medyczny Bełchatowa i powiatu stanowił 27 osób (lekarze, farmaceuci, pielęgniarki), a w 1972r. 108 osób stanowiło obsługę medyczną. Wielką pomoc świadczyła Powiatowa Stacja Pogotowia Ratunkowego w Bełchatowie.

Powiat bełchatowski zaliczany był do powiatów rolniczych, gdyż 53,5% ludności utrzymywało się z pracy w tej branży. Produkcją rolną w powiecie zajmowały się gospodarstwa państwowe (PGR Dobiecin, Państwowe Gospodarstwo Rybackie - Kluki), spółdzielnie produkcyjne (Głupice,

Łękińsko), 123 kółka rolnicze i 9463 indywidualne gospodarstwa rolne. Lata 1965 - 1972 to intensywna elektryfikacja rolnictwa w powiecie. W tym czasie zelektryfikowano 6298 gospodarstw. Pozostało do elektryfikacji 770 gospodarstw. W latach 1956 - 1973 zmeliorowano 5947ha łąk i pastwisk i uregulowano 38 km koryt rzek. W tym samym czasie wybudowano i oddano do użytkowania na wsiach 42,3 km wodociągów, poprawiając tym samym zaopatrzenie wsi i rolnictwa w wodę. Tempo globalnej produkcji rolniczej w powiecie bełchatowskim w latach 1961 - 1971 wyniosło 4,9%. Wśród zbóż najbardziej rozpowszechniona była na terenie powiatu uprawa żyta, stanowiąca 44,9% całej powierzchni uprawnej. Jego zaletą było to, że udaje się ono na lekkich, a nawet piaszczystych glebach. W produkcji zwierzęcej przeważał wzrost pogłowia trzody chlewnej oraz bydła mlecznego. Ze względu na postępującą mechanizację rolnictwa w powiecie bełchatowskim malało pogłowie koni i na koniec 1973r. na 100 ha użytków przypadało statystycznie 11,5 sztuki. Była to najniższa wartość w województwie łódzkim.

Ważnym elementem działalności władz powiatowych była sprawa infrastruktury drogowej. W latach 1956 - 1973 wybudowano 90 km dróg o nawierzchni twardej, w tym 81 km w ramach czynów społecznych ludności. Powstało również 18 mostów, Największy wysiłek skierowano na modernizację dróg powiatowych. Zmodernizowano 182 km dróg istniejących i ulepszono 171 km dróg lokalnych. Wraz z rozwojem infrastruktury przemysłowej i drogowej zwiększył się transport w powiecie. W latach 1956 -1973 liczba pojazdów mechanicznych w powiecie wzrosła 44-krotnie. Usługi w zakresie łączności świadczyło 14 placówek pocztowo - telekomunikacyjnych, w tym 13 na terenie wiejskim. W Bełchatowie istniał Urząd Pocztowo - Telekomunikacyjny, obsługujący miasto i powiat. W stosunku do 1956 r. liczba abonentów telefonicznych w 1973 r. wzrosła trzykrotnie.

Lata 1956 - 1973 to dynamiczny rozwój miasta i powiatu, zarówno pod względem przemysłowym, jak i rolniczym. Istotnym czynnikiem wpływającym na przyszły rozwój miasta i powiatu było odkrycie złóż węgla brunatnego.. Wielkość złóż oszacowano na 2,2 miliarda ton, grubość złoża wynosiła od 52 do 65 metrów przy głębokości zalegania 120 m. Na bazie tego bogactwa naturalnego władze centralne postanowiły zbudować kombinat paliwowo - energetyczny. Rozpoczęto prace przygotowawcze. Jednak sytuacja międzynarodowa i brak pieniędzy państwa na inwestycje spowodowały przesunięcie budowy na lata 70 - te i 80 -te.

W międzyczasie Sejm PRL podjął 29 listopada 1972r. ustawę o nowym podziale administracyjno - gospodarczym kraju. Wojewódzka Rada Narodowa w Łodzi, działająca na mocy ustawy sejmowej, uchwałą nr XIX/100/72 na sesji w dniu 9 grudnia 1972 r. utworzyła na terenie powiatu bełchatowskiego 7 jednostek administracyjno - przestrzennych, w tym 6 gmin wiejskich: Bełchatów, Drużbice, Grocholice, Kleszczów, Kluki i Szczerców oraz miasto Bełchatów. Rok 1973 to przekazywanie kompetencji powiatowych poszczególnym gminom i miastu, a z dniem 1 stycznia 1974 r. powiat bełchatowski przestał istnieć.

Powiat bełchatowski od 1998 r.

Ponowne przywrócenie powiatu nastąpiło na mocy ustawy Rady Ministrów z dnia 24 lipca 1998r. Obecnie powiat bełchatowski rozciąga się na obszarze 971 km². Obejmuje dwie aglomeracje miejskie: Bełchatów oraz Żelów i szesc gmin wiejskich: Drużbice, Bełchatów, Kleszczów, Kluki, Szczerców, Rusiec. W powiecie mieszka ok. 113 tysięcy osób. Teren charakteryzuje duże zalesienie i liczne zbiorniki wodne, co stwarza dobre warunki do uprawiania turystyki i jednocześnie do jej organizacji. Z uroków przyrody korzystają z powodzeniem gospodarstwa agroturystyczne. Turystom sprzyjają oznakowane trasy i ścieżki rowerowe. W regionie zachowało się wiele zabytkowych kościołów drewnianych i urokliwych zespołów dworsko - parkowych. Ośrodki wypoczynkowe i luksusowe hotele są chętnie odwiedzane przez biznesmenów oraz grupy szkoleniowe. W sumie na terenie powiatu dostępnych jest ok. 1000 miejsc noclegowych, w tym 350 o wysokim standardzie.

W życiu gospodarczym dominuje przemysł wydobywczy i energetyczny. Ogromne znaczenie mają również małe i średnie firmy, których w sumie działa około 8000. Przemysł w powiecie skupiony jest w Bełchatowskim Okręgu Przemysłowym w Rogowcu, gdzie dominuje przemysł wydobywczy, elektroenergetyczny, gumowy, materiałów budowlanych.

Przedsiębiorstwa, które dominują w powiecie, to Kopalnia Węgla Brunatnego "Bełchatów" S.A. oraz Elektrownia "Bełchatów" S.A. Kopalnia kończy powoli eksploatację węgla brunatnego z pola "Bełchatów" oraz rozpoczęła udostępnianie złóż pola "Szczerców".

Powiat bełchatowski jest powiatem ekologicznym, choć prężny jest tutaj przemysł wydobywczy. Zarówno kopalnia, jak i elektrownia, posiadają certyfikaty zaświadczające o przyjaznej środowisku produkcji. Samorząd powiatowy prowadzi selektywną zbiórkę odpadów. W całym powiecie rozstawione są komplety pojemników na białe i kolorowe szkło, na plastik i makulaturę. W Bełchatowie prowadzone jest też zbiórka odpadów organicznych. We wszystkich gminach naszego powiatu funkcjonują punkty zbiórki odpadów segregowanych i wielkogabarytowych zaopatrzone w odpowiedni osprzęt. Szeroko prowadzona jest również edukacja ekologiczna. wśród mieszkańców (organizowanie lub współorganizowanie konkursów, akcje ekologicznych, jak np. Drzewko za makulaturę, Parada Wolności dla Ziemi, Eko-Piknik, Festiwal Ekologicznej Twórczości Dzieci i inne). Za swoją działalność na rzecz ochrony środowiska Starostwo Powiatowe w Bełchatowie otrzymało liczne nagrody i wyróżnienia, jak np. tytuł: „Lidera Polskiej Ekologii - 2007 r.” za gospodarke odpadami i działania minimalizujące zagrożenia dla środowiska oraz mieszkańców powiatu, a także tytuł „Promotora Ekologii”. W 2009 r. zdobyło tytuł „Mecenasa Polskiej Ekologii” w X Edycji Narodowego Konkursu Ekologicznego "Przyjaźni Środowisku" pod honorowym patronatem Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego. W lutym 2010 roku Powiat Bełchatowski, jako jedyny powiat w kraju, został uhonorowany „Europejską Nagrodą Ekologiczną”. Ponadto Starostwo Powiatowe w Bełchatowie jako jeden z dwóch samorządów otrzymało tytuł „Samorząd Przyjazny Środowisku” w kategorii „Powiat Przyjazny Środowisku”. Powiat Bełchatowski pokazuje, iż pomimo występującego w regionie przemysłu wydobywczego, można prowadzić ze znakomitym skutkiem działania proekologiczne. Dbając o zdrowie najmłodszych nasz powiat wybudował z pomocą środków europejskich Powiatowe Centrum Sportu, na które składa się wiele obiektów rekreacyjnych. Realizowane są programy prozdrowotne (szczepienia dziewczynek przeciwko wirusowi HPV, badania dla mężczyzn wykrywające raka prostaty, badania i konsultacje dietetyczne).

Od 2006 r. Starostwo Powiatowe w Bełchatowie rozwija partnerstwo międzyregionalne, nawiązując liczne kontakty w kraju i za granicą. Umowy partnerskie podpisane zostały z Berchtesgadener Land (Niemcy), Rejonem Żółkiewskim (Ukraina), Rejonem Solecznickim (Litwa), Powiatem Proszowickim, Powiatem Myślenickim, Powiatem Kętrzyńskim i Powiatem Stalowowolskim.

Powiat Bełchatowski w szczególny sposób dba o pamięć o ludziach i ich czynach w walce o niepodległość Polski, czy też mających wymierny wkład w rozwój różnych obszarów życia powiatu. Rada Powiatu w Bełchatowie przyznaje takim osobom tytuł "Zasłużony dla Powiatu Bełchatowskiego". Powiat jest organizatorem i propagatorem imprez patriotycznych i obchodów świąt państwowych w regionie, wspomaga środowiska kombatanckie i organizacje pozarządowe kultywujące tradycję walk o wolną Polskę.

Należy również wspomnieć o dobrej współpracy z organizacjami pozarządowymi, które każdego roku otrzymują wsparcie finansowe przedsięwzięć, realizowanych przez społeczników w takich obszarach jak m.in. sport, kultura, promocja zdrowia, pomoc społeczna czy turystyka.

27 maja 2019 roku samorządowcy powiatu bełchatowskiego świętowali jubileusz utworzenia powiatu. Uroczystą akademią, uświetnioną referatem naukowym, występem artystycznym, filmem o

powiecie i nagrodami dla zasłużonych osób uczczono także Dzień Samorządu Terytorialnego. Wydarzenie miało podniosły charakter, ale jego atmosfera była serdeczna i rodzinna za sprawą sentymentalnych wspomnień i spotkań po latach. W jubileuszowych życzeniach najczęściej powtarzały się słowa o stałym rozwoju powiatu i pomyślności jego mieszkańców. W swoim wystąpieniu starosta Dorota Pędziwiatr przedstawiła dobrą kondycję najważniejszych obszarów działania samorządu powiatu, zwracając uwagę na priorytety, takie jak gospodarka, bezpieczeństwo, zdrowie, pomoc społeczna, szkolnictwo czy ochrona środowiska. Informacje zilustrował kilkuminutowy [film o powiecie](#).

Podczas uroczystości 20-lecia powiatu (27 maja 2019 r.) pamiątkowe dyplomy otrzymali samorządowcy: (od lewej) radni Edward Olszewski i Renata Skalska, Jarosław Brózda (starosta 2006 - 2010), Jacek Zatorski (starosta 2002 - 2006), Mariusz Kaczmarek (starosta 1998-2002), Dorota Pędziwiatr (starosta od XII 2018 r.), Sławomir Malinowski (Przewodniczący Rady Powiatu w Bełchatowie (od 2018 r.)).